

TEST BOOKLET
SANSKRIT
PAPER II

Time Allowed : 1 $\frac{1}{4}$ Hours]

[Maximum Marks : 100

All questions carry equal marks.

INSTRUCTIONS

1. Write your Roll Number only in the box provided alongside.
Do not write anything else on the Test Booklet.
  2. This Test Booklet contains 50 items (questions). Each item comprises four responses (answers). Choose only one response for each item which you consider the best.
  3. After the candidate has read each item in the Test Booklet and decided which of the given responses is correct or the best, he has to mark the circle containing the letter of the selected response by blackening it completely with Ball point pen as shown below. *H.B. Pencil should not be used* in blackening the circle to indicate responses on the answer sheet. In the following example, response "C" is so marked :
- (A)   (B)   (C)   (D)
4. Do the encoding carefully as given in the illustrations. While encoding your particulars or marking the answers on answer sheet, you should blacken the circle corresponding to the choice in full and no part of the circle should be left unfilled. You may clearly note that since the answer sheets are to be scored/evaluated on machine, any violation of the instructions may result in reduction of your marks for which you would yourself be responsible.
  5. You have to mark all your responses ONLY on the ANSWER SHEET separately given. *Responses marked on the Test Booklet or in any paper other than the answer sheet shall not be examined.* Use Ball point pen for marking responses.
  6. All items carry equal marks. Attempt all the fifty items.
  7. Before you proceed to mark responses in the Answer Sheet fill in the particulars in the front portion of the Answer Sheet as per the instructions.
  8. After you have completed the test, hand over the OMR answer sheet to the Invigilator.

प्रश्नपत्र II

समय : $1\frac{1}{4}$ घण्टे

[पूर्णाङ्कः : 100

नोट : इस प्रश्नपत्र में पचास (50) बहुविकल्पीय प्रश्न हैं । प्रत्येक प्रश्न के दो (2) अंक हैं । सभी प्रश्नों के उत्तर दीजिये ।

1. काण्व संहिता सम्बद्धा अस्ति :

(A) सामवेदेन सह	(B) अथर्ववेदेन सह
(C) शुक्लयजुर्वेदेन सह	(D) कृष्णयजुर्वेदेन सह

2. शुक्लयजुर्वेदस्य शाखा अस्ति :

(A) माध्यन्दिनशाखा	(B) कठशाखा
(C) काठकशाखा	(D) तैत्तिरीयशाखा

3. संहितामन्त्राणां संरक्षणाय निर्मिता विकृतयः (पाठाः) सन्ति :

(A) चत्वारः	(B) षट्
(C) पञ्च	(D) अष्ट

4. ऋग्वेदे विश्वामित्र-नदी संवादः कस्मिन्मण्डले वर्तते ?

(A) तृतीये	(B) दशमे
(C) पञ्चमे	(D) द्वितीये

5. शुल्बसूत्रमङ्गमस्ति :

(A) शिक्षावेदाङ्गस्य

(B) कल्पवेदाङ्गस्य

(C) आरण्यकस्य

(D) व्याकरणवेदाङ्गस्य

6. प्रश्नोपनिषद् केन वेदेन सह सम्बद्धा अस्ति ?

(A) ऋग्वेदेन

(B) सामवेदेन

(C) अथर्ववेदेन

(D) यजुर्वेदेन

7. शाखायनारण्यकं केन वेदेन सह सम्बद्धमस्ति ?

(A) यजुर्वेदेन

(B) ऋग्वेदेन

(C) सामवेदेन

(D) अथर्ववेदेन

8. पञ्चविंशब्राह्मणं केन वेदेन सह सम्बद्धमस्ति ?

(A) सामवेदेन

(B) ऋग्वेदेन

(C) अथर्ववेदेन

(D) यजुर्वेदेन

9. "अग्निमीळे पुरोहितं यज्ञस्यदेवं ऋत्विजम्....." इत्यस्य मन्त्रस्य ऋषिरस्ति :

(A) कण्वः

(B) अङ्गिरा

(C) विश्वामित्रः

(D) भृगुः

10. "निषसादः धृतव्रतो वरुणः पस्त्यास्वा....." इत्यस्य मन्त्रस्य ऋषिः :
- (A) शुनःशेषः (B) विश्वामित्रः
(C) कण्वः (D) अजीर्तः
11. वेदानामुत्पत्तिविषयां भारतीयपरम्परां समर्थयति :
- (A) मैक्समूलरः (B) ए. वेबरः
(C) जैकोबी (D) महर्षि दयानन्दः
12. वेदपुरुषस्य मुखमस्ति :
- (A) व्याकरणम् (B) कल्पम्
(C) ज्योतिषम् (D) निरुक्तम्
13. त्रिगुणादिविपर्यात् सिद्धयति :
- (A) पुरुषोऽस्ति (B) अव्यक्तमस्ति
(C) व्यक्तमस्ति (D) किमपि न
14. प्रधानमस्ति :
- (A) हेतुमत् (B) अत्रिगुणात्मकम्
(C) चेतनम् (D) प्रसवधर्मि

15. षोडशको गुणः प्रवर्तते ?

(A) बुद्धेः

(B) प्रकृतेः

(C) पञ्चभूतेभ्यः

(D) अहङ्कारात्

16. ऐकान्तिकम् आत्यन्तिकं कैवल्यम् आप्नोति :

(A) महान्

(B) प्रधानम्

(C) पुरुषः

(D) अहङ्कारः

17. अकरणे प्रत्यवायसाधनानि कर्माणि :

(A) काम्यानि

(B) निषिद्धानि

(C) नित्यानि

(D) नैमित्तिकानि

18. अज्ञानं तु :

(A) ज्ञानस्य अभावरूपम्

(B) निर्वचनीयम्

(C) त्रिगुणातीतम्

(D) भावरूपम्

19. लिङ्गशरीराणितु वेदान्तानुसारम् :

(A) एकादशावयवानि

(B) सप्तदशावयवानि

(C) पञ्चावयवानि

(D) षोडशावयवानि

20. पञ्चीकृतपृथिव्याम् :

(A) शब्दोऽभिव्यज्यते

(B) शब्दस्पर्शो अभिव्यज्यते

(C) शब्दस्पर्शरूपाणि अभिव्यज्यन्ते

(D) शब्दस्पर्शरूपरसगन्धाः अभिव्यज्यन्ते

21. यत्समवेतं कार्यमुत्पद्यते तत् :

(A) निमित्तकारणम्

(B) समवायिकारणम्

(C) असमवायिकारणम्

(D) सहयोगिकारणम्

22. ज्ञानमिदं द्विविधं निर्विकल्पकं सविकल्पकञ्च :

(A) प्रत्यक्षज्ञानम्

(B) अनुमितिज्ञानम्

(C) उपमितिज्ञानम्

(D) शाब्दज्ञानम्

23. परार्थानुमानवाक्यस्य अवयवाः :

(A) त्रयः

(B) चत्वारः

(C) पञ्च

(D) सप्त

24. प्रहरे-प्रहरेऽसहोच्चारितानि "गाम् आनय" इत्यादिपदानि न प्रमाणम्/वाक्यम् :

(A) संनिधेः अभावात्

(B) योग्यताया अभावात्

(C) आकांक्षाया अभावात्

(D) समवायसम्बन्धस्य अभावात्

25. 'षष्ठीशेषे' अत्र सिद्धान्त कौमुद्यनुसारेण 'शेषः' इत्यस्य पदस्यार्थोऽस्ति :

- (A) कारकतद्धितण्यन्त-अन्वितः स्वस्वामिभावसम्बन्धः शेषः।
(B) कारकप्रातिपदिकार्थः-अन्वितः स्वस्वामिभावादिसम्बन्धः शेषः।
(C) कारकप्रातिपदिकार्थव्यतिरिक्तः स्वस्वामिभावादिसम्बन्धः शेषः।
(D) तिङन्तकृदन्तण्यन्त व्यतिरिक्त स्वस्वामिभावादिसम्बन्धः शेषः।

26. सिद्धान्तकौमुद्यनुसारेण 'अपादानादिविशेषैरविवक्षितं कारकं किं संज्ञं भवति ?

- (A) अधिकरणसंज्ञम् (B) करणसंज्ञम्
(C) सम्प्रदानसंज्ञम् (D) कर्मसंज्ञम्

27. अव्ययीभावसमासस्य उदाहरणमस्ति :

- (A) पञ्चगवम् (B) अधिगोपम्
(C) वाक्त्वचम् (D) चौरभयम्

28. गुणसंज्ञाविधायकं सूत्रमस्ति :

- (A) आद्गुणः (B) बोतोगुणवचनात्
(C) अदेङ्गुणः (D) इको गुणवृद्धिः

29. सवर्णसंज्ञाविधायकं सूत्रमस्ति :

- (A) अणुदित्सवर्णस्य चाप्रत्ययः (B) संज्ञायाम्
(C) तुल्यास्य प्रयत्नं सवर्णम् (D) सर्वस्य द्वे

30. "टि" संज्ञाविधायकं सूत्रमस्ति :

(A) अचोऽन्त्यादि टि

(B) टे:

(C) टाबृचि

(D) द्वितोऽथुच्

31. शिल्पयोगात्मकभाषा अस्ति भाषाविज्ञान क्षेत्रे :

(A) संस्कृतम्

(B) सन्थाली

(C) तुर्की

(D) फिनिश

32. भाषाविज्ञानानुसारेण आकृतिमूलकं वर्गीकरणं प्राधान्येन विभक्तमस्ति :

(A) चतुर्धा

(B) त्रिधा

(C) पञ्चधा

(D) द्विधा

33. भाषावैज्ञानिकदृष्ट्या बास्कभाषापरिवारस्य भूखण्डोऽस्ति :

(A) यूरेशिया भूखण्डः

(B) अफ्रीका भूखण्डः

(C) प्रशान्तमहासागरीय भूखण्डः

(D) अमेरिका भूखण्डः

34. ग्रिम ध्वनिनियमानुसारं कवर्गीय ध्वनीनां परिवर्तन क्रमोऽस्ति :

(A) क-ग, ख-घ, घ-ग

(B) ख-क, ग-घ, घ-क

(C) क-घ, ख-ग, ग-घ

(D) क-ख, ग-क, घ-ग

35. भाषापरिवारवर्गीकरणस्य आधारो नास्ति :

(A) स्थानसामीप्यम्

(B) ध्वनिसामीप्यम्

(C) शब्दसाम्यम्

(D) वाक्यरचना

36. भारोपीय भाषापरिवारे शतम् वर्गस्य भाषा नास्ति :

(A) फारसी

(B) लैटिन

(C) हिंदी

(D) लिथुआनियन

37. अधस्तनेषु संघर्षी वर्णो वर्तते :

(A) अ

(B) त

(C) ह

(D) क

38. रघुवंशे कति सर्गाः सन्ति ?

(A) 18

(B) 19

(C) 16

(D) 21

39. "हितं मनोहारि च दुर्लभं वचः" इति कथनमस्ति :

(A) कालिदासस्य

(B) माघस्य

(C) भारवेः

(D) श्रीहर्षस्य

40. "वागर्थाविव संपृक्तौ वागर्थप्रतिपत्तये" इति कथनमस्ति :
- (A) मेघदूते (B) शिशुपालवधे
(C) बुद्धचरिते (D) रघुवंशे
41. दशकुमारचरितानुसारं राजहंसभूपस्य राजधानी आसीत् :
- (A) धारानगरी (B) पुष्पपुरी नगरी
(C) अयोध्या (D) काशीपुरी
42. कादम्बर्यानुसारम् विदिशा कस्य राजधानी आसीत् ?
- (A) शूद्रकस्य (B) भोजस्य
(C) हर्षस्य (D) अनन्तराजस्य
43. शकुन्तलाया एकस्याः सख्या नाम आसीत् :
- (A) प्रियंवदा (B) उर्वशी
(C) महाश्वेता (D) ऊर्मिला
44. मुद्राराक्षसनाटके कति अङ्काः सन्ति ?
- (A) 6 (B) 8
(C) 7 (D) 5
45. 'मृच्छकटिकम्' इत्यस्य पदस्य हिंदीभाषायाम् अर्थोऽस्ति :
- (A) मिट्टी का खिलोना (B) मिट्टी की गाड़ी
(C) मिट्टी की मूर्ति (D) मृगछाला

46. विश्वनाथानुसारं शब्दस्य कति शक्तयः ?

(A) चतस्रः

(B) द्वे

(C) तिस्रः

(D) पञ्च

47. 'वाक्यं रसात्मकं काव्यम्' इति काव्यलक्षणमस्ति :

(A) मम्मटस्य

(B) विश्वनाथस्य

(C) जगन्नाथस्य

(D) दण्डिनः

48. वीररसस्य स्थायी भावोऽस्ति :

(A) विस्मयः

(B) क्रोधः

(C) रतिः

(D) उत्साहः

49. विश्वनाथानुसारं रूपकं कतिविधम् ?

(A) दशविधम्

(B) अष्टविधम्

(C) षड्विधम्

(D) एकादशविधम्

50. विश्वनाथानुसारं महाकाव्ये सर्गाः स्युः :

(A) दशाधिकाः

(B) नवाधिकाः

(C) एकादशाधिकाः

(D) अष्टाधिकाः